



Rondwandeling

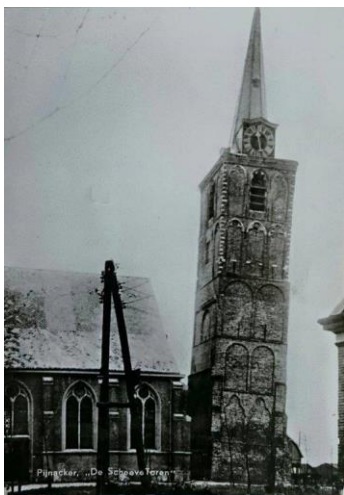
Start in het Oude Dorp.

De route loopt via Kerkweg, Emmapark, Stationsstraat, Julianalaan, Zuiderstraat

Een korte wandeling van 2,8 km door de oudste straten van Pijnacker, waarbij je opmerkelijk wordt gemaakt op historische, bijzondere of opvallende details.

De start is in het oudste deel van Pijnacker, bij het stenen bruggetje bij de ingang van de Dorpskerk aan het eind van de Kerkweg.

Hier stond in de 12^{de} eeuw ook al een kerk. De huidige **Dorpskerk** is herbouwd in 1892. In de kerk zijn nog delen van de eerdere kerk bewaard gebleven.



De **kerktoren** is in april 1940 ingestort. De toren genoot landelijke bekendheid omdat hij 133 cm uit het lood stond. De scheefstand verergerde en het Rijk besloot de fundering te verstevigen. Dit mocht niet baten, de toren zakte ineen voordat de werkzaamheden waren afgerond. In 2000 werd een replica gebouwd.

De kerkklok is gegoten in 1434 en is Barbara genaamd.

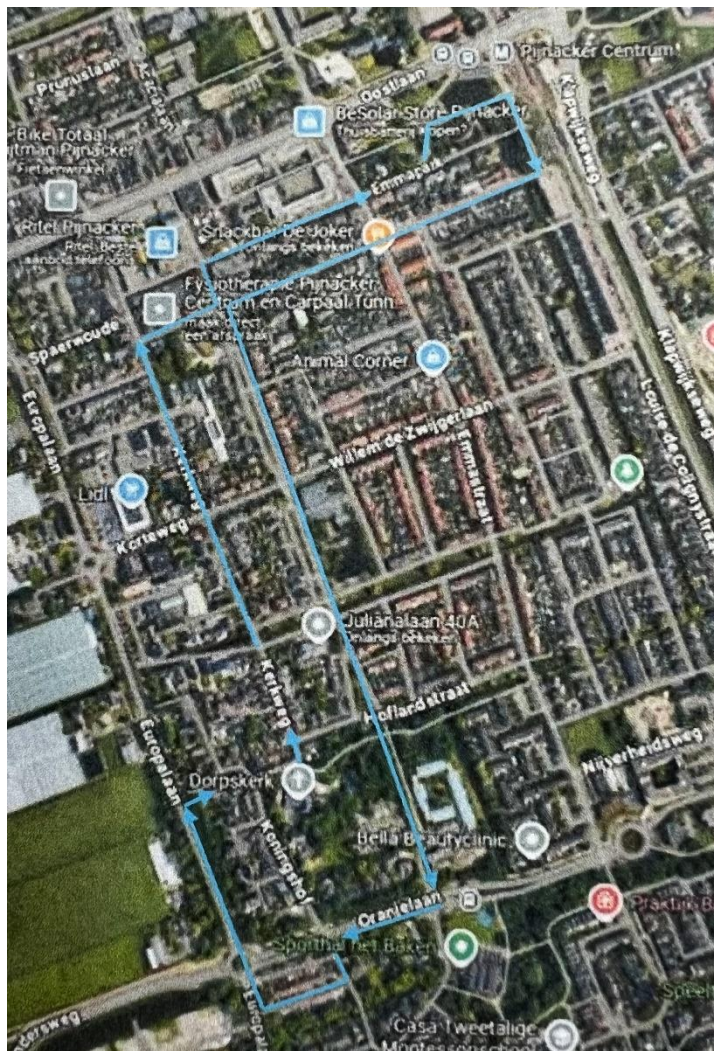
Vlakbij de kerk is in 1910 de **pastorie** gebouwd. Al in 1645 stond op dezelfde plek ook al een gebouw, dat diende als pastorie en school.

Tussen de Dorpskerk en de pastorie is de ingang van de protestantse **begraafplaats**. Loop na de ingang rechtdoor naar de 'rotonde'. Aan de rechterzijde zie je de grafsteen van dokter Van der Horst. Via de qr code op het bordje kom je bij meer [informatie over deze en andere bekende Pijnackernaren](#).

Aan de zijkant van de kerk, bij de spiltrap, liggen de drie graven van de familie Hesselt van Dinter: twee burgemeesters en een gemeenteontvanger. Naar hen is de Hesselt van Dinterlaan vernoemd. De oudste grafsteen op de begraafplaats is de zuilvormige grafsteen van Willem van Schie (1811-1891) en zijn dochter en haar man. Deze grafsteen staat vlakbij de toren tegen de haag.

Loop terug naar de brug en wandel rechtdoor de Kerkweg in

Kerkweg 88 is een heel oud pand. De gevelsteen laat zien dat het dateert uit 1647. De gevel heeft geblokte ontlastingsbogen en bovenaan een puntpilaster met daaronder een boognis. In 1890 werd het huis de woning van de koster. In 1900 werd er een paardenstal bijgebouwd voor het



onderbrengen van de paarden van boeren die zondags met hun gezin in koetsjes naar de kerk gingen. Het is nu het woonhuis van kunstenares Renée du Clou.

Kerkweg 85, op dit adres woonde tot 1853 Engeltje van der Vlies, het hongerwonder van Pijnacker. Ze had landelijke bekendheid omdat ze jarenlang niet at en dronk. Na haar dood bleek echter dat dit niet klopte ...

Op de hoek van de Kerkweg en de Wilhelminasingel staat een bord met meer [informatie over Engeltje en het Oude Dorp](#).

Kerkweg 74 en 72 zijn boerderijen uit de 17^{de}-eeuw.

Kerkweg 58 is een huis uit 1930. Opvallend is het hek met de rode ballen, de fraaie entree en de ronde erkers met glas-in-lood in de bovenramen. Op de muur naast de entree is een witte cirkel geschilderd met daarin de letters 'Lt'. Dit was in de jaren kort voor en in de Tweede Wereldoorlog, een teken dat hier iemand woonde die lid was van de LBD (Lucht Beschermings Dienst) en een telefoonaansluiting had.

Kerkweg 56 is een boerderij uit 1656 met de mooie naam: 'Acht is meer dan Duizend' op het hek. De betekenis hiervan is dat achting meer waard is dan geld. De rechterzijde is onderkelderd en heeft twaalf- en negenruits schuiframen, waarvan sommige nog bovenlichten van glas-in-lood hebben.

Kerkweg 36 is een woonhuis uit 1913 met een betegelde portiek en segmentbogen van rode baksteen met daaronder symmetrische figuren. De vensters hebben schuiframen met glas-in-lood.

Kerkweg 34 heeft een gedenksteen van de eerste steenlegging.

Voor dit huis ligt een Stolperstein voor Hana Lipszyc-Bialer. Hana was gevlucht uit Hamburg en woonde in dit huis sinds september 1941. Zij werd in september 1942 op 24-jarige leeftijd vermoord in Auschwitz.

In Pijnacker zijn vijf Stolpersteinen geplaatst. Op de website van het Historisch Genootschap Oud-Pijnacker staat meer [informatie over Stolpersteinen en de achtergronden van de Joodse inwoners](#).

Kerkweg 30 is in 1950 gebouwd voor de Raiffeisenbank. Deze bank was eerder gevestigd aan de Kerkweg 17 en vervolgens op Kerkweg 10. In 1976 fuseerde de Raiffeisenbank met de Boerenleenbank tot de Rabobank en verhuisde naar het gebouw aan het Raadhuisplein.

Kerkweg 24 is het CJMV-gebouw (Christelijk Jonge Mannen Vereniging) uit 1926. In de bouwstijl zijn de kenmerken van de Amsterdamse School te herkennen: expressieve, fantastische vormen en plastische gevels in baksteen. Hier zie je dat terug in de ronde vormen van het balkon, de torens en de gegolfde dakrand.

Kerkweg 22 is in 1887 door de gemeente gebouwd voor de dorpsdokter. Van 1892 tot 1922 was dit Jan Willem van der Horst. Het huis is in traditioneel neoclassicistisch stijl gebouwd. Het koetshuis ernaast was voor het paard en de koets waarmee de dokter zijn patiënten bezocht.

Zijn zoon Willem van der Horst was dokter in Pijnacker van 1929 tot 1972. Bij zijn 40-jarig jubileum kreeg hij uit dankbaarheid van de bevolking een auto aangeboden. Zijn grafsteen zag je op de begraafplaats achter de Dorpskerk.

Kerkweg 21 is op de hoek aan de overzijde. Het winkelpand en de twee woningen ernaast zijn in 1906 gebouwd. Hier was aanvankelijk een zaaltje voor de Christelijke Jonge Mannen Vereniging. De ruimte werd na enige tijd te klein, waarna het CJMV-gebouw aan de overkant er is gekomen. Van 1939 tot 1996 dreef mevrouw Van Son in het hoekpand haar winkel 'De Wolbaal'. Ze verkocht er rode zakdoeken, ondergoed, sokken, knopen, garen en band en andere naaibehoeften.

Loop rechtsaf de Stationsstraat in

Aan de linkerzijde is een blokje huizen, nummers 11-19, waar stichtingsstenen in geplaatst zijn: 'ANNO' en '1911'

Sla na dit blokje linksaf en direct daarna rechts het Emmapark in

Je loopt nu langs het **Raadhuisplein**, waar 's woensdags markt is, en ziet het in 1956 gebouwde Raadhuis dat in de volksmond naar Amerikaans voorbeeld het 'Witte Huis' wordt genoemd. Het Raadhuis deed dienst tot 1997. Nu is het een restaurant.



Voor **Emmapark 60** is een Stolperstein geplaatst voor Salomon van der Veen die hier in april 1941 kwam wonen. Hij overleed in 1944 op 24-jarige leeftijd.

Op **Emmapark 42** is een pand uit 1955 met een gevelsteen met de letters 'CCB'. De afkorting van de Coöperatieve Centrale Boerenleenbank die hier gevestigd was. De bank verhuisde in 1970 naar het Raadhuisplein: Emmapark 84

Op **Emmapark 40** is een gevelsteen met een posthoorn aangebracht als symbool van het postkantoor. In 1970 verhuisde ook het postkantoor naar Emmapark 76.

Op het pand **Emmapark 32** staat een luchtbeschermingssymbool L, zonder een t. Ook hier woonde iemand van de Lucht BeschermingsDienst, maar die had géén telefoon.

Loop verder en tegenover Emmapark 18 het parkje in

Hier is het **oorlogsmonument**, vervaardigd in 1985 door A.M. Bruggeman. Dit stond voor het Raadhuis, tot in 2000 het winkelcentrum werd gebouwd. Bij het monument is sinds 1997 ook een plaquette met de namen van de vier inwoners van Pijnacker die in Nederlands-Indië zijn gesneuveld. Ook heb je zicht op de **Joannes de Dooperkerk** aan de overzijde van de Oostlaan die in 1892 is gebouwd naar ontwerp van architect A.C. Bleijs (1842-1912). Bleijs werkte na zijn opleiding enige tijd bij de bekende bouwmeester Pierre Cuypers die het Rijksmuseum bouwde. Bleijs was naast zijn leermeester de meest productieve bouwmeester van katholieke kerken, hij bouwde er veertien, veelal in gotische-, romaanse- en renaissancestijl. De kerk is 41 meter lang met een toren van 65 meter hoog.

Loop rechtsaf langs de waterpartij het parkje uit naar het station

Bovenaan het talud van het metrostation staat een bord met [informatie over de Hofpleinlijn, het verdwenen treinstation en de veiling](#).

Ga naar rechts, loop langs de hoge populieren en ga rechtsaf de Stationsstraat in

Opmerkelijk in deze straat zijn de twee-onder-een-kappers aan de rechterzijde op **Stationsstraat 57 tot en met 71**, die grote gelijkenis vertonen met de twee-onder-een-kappers aan de Westlaan. Deze woningen zijn, evenals de woningen aan de Westlaan, gebouwd in 1923.

Tegenover Stationsstraat 65 is de Veilingstraat. Tot eind 1982 was hier de ingang naar het veiling waar de tuinders hun groenten voor de verkoop naar toe brachten. De Pijnackerse veiling werd na de fusie met de veiling in Bleiswijk gesloten en het veilingterrein werd bestemd voor woningbouw.

Stationsstraat 32 tot en met 52 zijn ook woningen zoals aan de Westlaan. Opvallend aan de twee-onder-een-kappers zijn de in ruim honderd jaar zeer sterk verbouwde gevels. De nummers 57 (een stukje terug in de straat) en 32 geven nog het meest het oorspronkelijke beeld weer.

Stationsstraat 41 is het in 1934 gebouwde pand van het Groene Kruis. Dit was een neutrale vereniging voor wijkverpleging en thuiszorg die in 1978, in de tijd van de ontzuiling, opging in de Nationale Kruisvereniging. Op het gebouw een fraaie gevelsteen.

Ook op **Stationsstraat 24** staat weer een L in een cirkel. In Pijnacker en Delfgauw zijn nog op 24 woningen deze luchtbeschermingssymbolen te zien, aangebracht eind jaren '30. Op onze website staat [meer informatie over de luchtbeschermingssymbolen en waar ze nog zichtbaar zijn](#).

Loop de volgende straat links de Julianalaan in

Op **nummer 4**, bevindt zich naast de voordeur een gevelsteen van een Zeester.

Op **nummer 6** is een mozaïek van een aapje aangebracht.

Voor **Julianalaan 17**, aan de linkerzijde van de straat, is een Stolperstein geplaatst voor Jacob Sanders. Hij kwam hier met zijn gezin in juli 1940 wonen. Hij was arts en betrokken bij het verzet.

Op **nummer 20** is naast de voordeur een dierenmozaïek van een raaf of mogelijk een paradijsvogel.

Op **nummer 22** zie je een mozaïek van een uil.

Ga linksaf de Willem de Zwijgerlaan zo'n 50 meter in

In de zijgevel van **Willem de Zwijgerlaan 25**, op de hoek met de Prins Hendrikstraat, vind je een gedenksteen die geplaatst is vlak na de Tweede Wereldoorlog. De tekst luidt:

Als eerste na de grote wereldbrand
Kwamen deze 9 woningen tot stand

Keer om, terug naar de Julianalaan en ga linksaf de Julianalaan weer in

Links zie je de bibliotheek op **Julianalaan 47** met bij de entree een liggend tegelreliëf vervaardigd door Kees van Dam in 1980 toen de Bibliotheek het pand betrok.

Tijdens de openingstijden van de bibliotheek is hier, na de ingangshal direct links, de wisselende tentoonstelling van het HGOP te zien.

Aan de rechterzijde van de Julianalaan, op de hoek met de Wilhelminasingel, zie je een wit huis met een gevelsteen met twee katten en MCML. Het 'witte poezenhuis', daterend uit 1950.

Steek de brug over de singel over

Het pand rechts op de **Julianalaan 40a** was van 1955 tot 1969 de land- en tuinbouwschool. In 1970 werd het gekocht door de Gereformeerde Kerk vrijgemaakt. Door teruglopende aantal leden is deze gemeente op 1 maart 2023 opgeheven. Nu biedt hier de stichting Dichtbij tijdelijke woonruimte aan kwetsbare jongvolwassenen.

Houd bij het middenplantsoen links aan

Loop over het fietsbruggetje en ga rechtdoor langs het fietspad (Oranjepad)

Steek de brede Oranjelaan bij de zebra over

Daar zie je **sportal Het Bakken**, een typisch voorbeeld van de architectuur in de jaren zeventig. De achterliggende uitbreidingswijk Koningshof is gebouwd tussen 1975 en 1985. Meer [informatie over de nieuwbouwwijken in Pijnacker](#) is te vinden op onze website.

Ga naar rechts en volg de Oranjelaan,

Sla linksaf bij de eerst volgende straat (let op de historiserende lantaarnpalen)

Ga na 50 meter rechtsaf de Zuiderstraat in

De huizen aan de Zuiderstraat werden begin twintiger jaren gebouwd voor de gezinnen van de arbeiders die werkten aan de bouw van de huizen van de Westlaan. De bijnaam voor deze straat is de 'rodepennenbuurt'.

Voor **Zuiderstraat 17** zijn Stolpersteine voor Hedwig Moses-Andriese en Heijman Moses geplaatst. Hun huis in Rotterdam was gebombardeerd en zij betrokken hier in oktober 1941 een kamer. In september 1942 werden zij gearresteerd en omgebracht in Auschwitz. Hetty werd 27 en Heijman 33 jaar. Aan het eind van de Zuiderstraat zie je de nieuwbouwwijk Tuindershof uit 2025.



Sla rechtsaf, steek de rotonde recht over en loop over de stoep langs de Europalaan

Ga bij het derde voetpad rechtsaf, terug richting de Dorpskerk

Op de T-splitsing bij het water, met fraai zicht op de Dorpskerk, zie je een informatiebord met meer [informatie over de Dorpskerk, de toren en de klok](#)

Nadere informatie

Historisch Genootschap Oud-Pijnacker, www.hgop-pijnacker.nl

Tentoonstellingen zijn in het Historisch Informatie Punt in de bibliotheek Oostland Pijnacker, Julianalaan 47.

Op zaterdagen van 11.00 tot 13.00 uur zijn hier leden van het HIP aanwezig om vragen te beantwoorden of om voorwerpen of foto's die te maken hebben met de Pijnackers geschiedenis in (bruikleen-) ontvangst te nemen. E : hip.hgop@gmail.com